

Саспко Людмила Іванівна,

*кандидат історичних наук, завідувачка науково-педагогічної бібліотеки
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради». м.
Одеса, Україна*

<https://orcid.org/0009-0007-7309-7367>

СОЦІОКУЛЬТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ТВОРЧОСТІ ГАЛИНИ МОГИЛЬНИЦЬКОЇ

Ключові слова: соціокультурна діяльність, популяризація читання, літературне краєзнавство, літературно-педагогічна спадщина, конкурс учнівських і студентських робіт.

Актуальність теми зумовлена зростанням значення соціокультурних практик у сучасному освітньому просторі, що поєднують збереження культурної пам'яті, популяризацію читання, розвиток літературного краєзнавства та формування національно свідомої особистості. У контексті трансформації гуманітарної освіти особливого значення набувають ініціативи, спрямовані на вшанування видатних постатей регіональної культури й освіти, зокрема Галини Могилянської – письменниці, педагогині, публіцистки, літературознавиці, громадської діячки, чия творчість і педагогічна спадщина є важливою складовою культурного надбання Одещини.

Саме тому досвід Одеської академії неперервної освіти Одеської обласної ради» у реалізації культурологічних студій, літературних читань, конкурсів та заохочувальних відзнак заслуговує на окреме наукове осмислення як ефективна модель соціокультурної діяльності.

Академія послідовно реалізує соціокультурні ініціативи, спрямовані на збереження та популяризацію літературно-педагогічної спадщини Галини Могилянської, розвиток читацької культури та залучення учнівської й студентської молоді до осмислення творчості митців Одещини. Упродовж 2023–2025 років означений напрям діяльності набув системного характеру та був репрезентований у формах культурологічної студії, літературних читань, конкурсу учнівських і студентських робіт, а також запровадження заохочувальної відзнаки імені Галини Могилянської. Нагородження заохочувальною відзнакою імені Галини Могилянської запроваджується з метою визнання і вшанування заслуг особи щодо популяризації творчості письменників та поетів рідного краю серед учнівської молоді, здійснення культурно-просвітницької та освітньо-пошукової діяльності у сфері літературного краєзнавства [6].

Першим етапом цієї роботи стала культурологічна студія «Літературно-педагогічна спадщина Г. А. Могилянської», що відбулася 5 травня 2023 року в межах проєкту «Освіта Одещини: час і простір». Метою проєкту є вивчення та популяризація історії освітніх інституцій

краю, а також осмислення внеску видатних представників педагогічної галузі у становлення й розвиток освіти на Одещині. Проведення студії засвідчило актуальність постаті Галини Могильницької не лише для освітянської спільноти, а й для науковців, літературознавців, студентства та широкого кола зацікавлених осіб. У межах заходу було представлено основні віхи її життєвого шляху, окреслено значення педагогічної діяльності, наукових пошуків, поетичної та публіцистичної творчості, а також акцентовано на її ролі у формуванні українського культурного простору Півдня України [1].

Особливістю культурологічної студії став її діалогічний і міждисциплінарний характер. Участь у ній узяли науковці, викладачі, учителі, літературознавці та понад сто студентів. Така широка аудиторія засвідчила, що творчий і педагогічний доробок Г. Могильницької залишається затребуваним як у професійному середовищі, так і серед молодого покоління. Учасники обговорювали її внесок у розвиток методики викладання української мови й літератури, її досвід популяризації українського слова, а також громадянську позицію, що виявлялася в активній участі в національно-культурному русі.

Одним із ключових досягнень першої студії стала ініціатива заснування щорічних літературно-педагогічних читань, присвячених Галині Могильницькій. Це рішення підкреслило усвідомлення в академічному середовищі важливості систематичного та багаторазового звернення до її постаті як джерела натхнення у педагогіці, літературі, краєзнавстві та виховній діяльності. Таким чином, студія 2023 року виступила не лише разовою подією, а й стартом довгострокової культурно-освітньої традиції.

Наступним етапом реалізації даної ініціативи стало проведення літературно-педагогічних читань «Літературно-педагогічний код Галини Могильницької», які відбулися 14 травня 2024 року. Цей захід став можливістю значно поглибити раніше накопичений досвід, перенісши його у сферу наукового аналізу творчої спадщини письменниці та педагогині. Для участі у читаннях були залучені науковці, письменники, педагоги, представники громадськості, а також діячі сфери освіти та культури. У рамках виступів акцентувалася увага на багатогранності творчої діяльності Галини Могильницької, її важливості для сучасної гуманітарної освіти та потенціалу інтеграції її напрацювань у освітню практику. Під час заходу було особливо наголошено на багатожанровому характері літературної спадщини Галини Могильницької, яка охоплює поезію, прозу, публіцистику, літературознавчі дослідження, методичні праці та тексти з історико-культурною тематикою. Її твори сприймаються не лише через художню призму, але й як носії ключових цінностей, пов'язаних із національною ідентичністю, духовним

розвитком, моральними засадами, історичною пам'яттю та культурною спадковістю. У цьому контексті літературно-педагогічні читання стали не тільки платформою для вшанування її спадщини, але також простором для професійного обговорення ролі Галини Могильницької в історії українського літературного й педагогічного дискурсу [2].

У 2025 році Одеська академія неперервної освіти започаткувала конкурс учнівських і студентських робіт пам'яті Галини Могильницької «ТАЛАНТ і СЛОВО». Цей формат став логічним продовженням попередніх студій та читань і водночас значно розширив коло учасників, залучивши до творчо-дослідницької діяльності молоді із різних закладів освіти Одещини. Метою конкурсу стало стимулювання літературно-історичних зацікавлень молоді, поглиблення інтересу до літератури рідного краю, удосконалення дослідницьких і аналітичних умінь, а також розвиток навичок публіцистичного, літературного та поетичного письма [4].

Особливу вагу конкурсу надає його змістовне спрямування на ті духовні й культурні орієнтири, які були притаманні самій Галині Могильницькій. Тематичні напрями робіт охоплювали літературу рідного краю, творчі інтерпретації її спадщини, локальну історію, культурну багатоманітність Одещини, а також громадянську проблематику. Усього на конкурс надійшло 82 роботи, що свідчить про високий рівень зацікавлення молоді творчістю письменниці та літературою Півдня України. Конкурс не лише виявив обдаровану молодь, а й активізував у ній відповідальне ставлення до слова як до культурної цінності та способу мислення [5].

Важливим доповненням до цієї системи заходів стало запровадження Заохочувальної відзнаки імені Галини Могильницької. Її метою є вшанування осіб, які зробили значний внесок у популяризацію творчості письменників і поетів рідного краю, розвиток літературного краєзнавства, підтримку читачкої культури та культурне просвітництво. Заохочувальною відзнакою імені Галини Могильницької нагороджуються науково-педагогічні та педагогічні працівники закладів вищої та післядипломної освіти, в тому числі і працівники Академії, педагогічні працівники закладів загальної середньої, дошкільної, позашкільної освіти, працівники бібліотек, в тому числі, шкільних бібліотек, культурні та громадські діячі, здобувачі освіти. Відзнака виконує водночас символічну й практичну функцію: з одного боку, вона закріплює в публічному просторі пам'ять про Галину Могильницьку, а з іншого – стимулює подальшу дослідницьку, педагогічну та культурну роботу [3].

Діяльність Академії слугує наочним прикладом успішної інтеграції освіти, науки, культури та виховання. У період з 2023 по 2025 рік

соціокультурна діяльність академії зберігає свою системність і результативність шляхом реалізації низки літературно-освітніх проєктів. Активності, включаючи культурологічну студію, літературно-педагогічні читання, конкурси робіт учнів та студентів, а також вручення заохочувальної відзнаки, формують простір для співпраці науки, освіти, творчості й громадянського виховання. Вони створюють платформу для взаємодії, що сприяє збереженню культурної пам'яті регіону, популяризації творчості Галини Могильницької та розвитку читачьких навичок серед молоді. Практика академії демонструє, що системний підхід, опора на безперервність і яскраві постаті регіонального значення є ключовими чинниками успішного поширення ідей літературного краєзнавства та заохочення до читання. Галина Могильницька в цьому контексті виступає як важливий духовний та педагогічний орієнтир, який здатен згуртувати покоління навколо ідеалів українського слова, культурної спадщини та національної самоідентичності.

Список використаних джерел

1. Культурологічна студія «Літературно-педагогічна спадщина Галини Могильницької» : вебсайт. URL: <https://bibloano.oano.od.ua/uk/news-41-11739/> (дата звернення 4.05.2026).
2. Літературні читання «Літературно-педагогічний код Галини Могильницької» : вебсайт. URL: <https://bibloano.oano.od.ua/uk/news-81-11739/> (дата звернення 4.05.2026).
3. Галина Могильницька у пам'яті сучасників! : вебсайт. URL: <https://oano.od.ua/uk/news-2472-9324> (дата звернення 4.05.2026).
4. Конкурс «Талант і слово» : вебсайт. URL: <https://oano.od.ua/uk/site/konkurs-talant-i-slovo-1.html> (дата звернення 4.05.2026).
5. Про підсумки проведення конкурсу учнівських та студентських робіт пам'яті Галини Могильницької «Талант і слово» : наказ 180-ОД від 5.05. 2025 р. : вебсайт. URL: https://static.klasnaocinka.com.ua/uploads/editor/9324/782095/sitepage_742/files/nakaz.pdf (дата звернення 4.05.2026).
6. Полпрошення про конкурс учнівських та студентських робіт пам'яті Галини Могильницької «Талант і слово» : наказ від 13 травня 2024 р. № 01-2/012-ОД : https://static.klasnaocinka.com.ua/uploads/editor/9324/782095/sitepage_18/files/polozhennya_pro_konkurs.pdf (дата звернення 4.05.2026).

Liudmyla Saienko

Candidate of Historical Sciences, Head of the Scientific and Pedagogical Library of the Odesa Academy of Continuing Education of the Odessa Regional Council, Odessa, Ukraine

SOCIO-CULTURAL ACTIVITIES IN THE POPULARIZATION OF CREATIVITY IN THE MOGYLNITSKY INDUSTRY AND READING

Keywords: socio-cultural activities, popularization of reading, literary local history, literary and pedagogical heritage, competition of pupils' and students' works.